SCI-CONF.COM.UA

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SCIENCE, TECHNOLOGY AND EDUCATION

PROCEEDINGS OF VII INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE APRIL 11-13, 2024

VANCOUVER 2024

INNOVATIVE DEVELOPMENT OF SCIENCE, TECHNOLOGY AND EDUCATION

Proceedings of VII International Scientific and Practical Conference

Vancouver, Canada

11-13 April 2024

Vancouver, Canada

2024

UDC 001.1

The 7th International scientific and practical conference "Innovative development of science, technology and education" (April 11-13, 2024) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2024. 453 p.

ISBN 978-1-4879-3792-8

The recommended citation for this publication is:
Ivanov I. Analysis of the phaunistic composition of Ukraine // Innovative development of science, technology and education. Proceedings of the 7th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2024. Pp. 21-27. URL: https://sci-conf.com.ua/vii-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-innovative-development-of-science-technology-and-education-11-13-04-2024-vankuver-kanada-arhiv/.

Editor
Komarytskyy M.L.
Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: vancouver@sci-conf.com.ua

homepage: *https://sci-conf.com.ua/*

©2024 Scientific Publishing Center "Sci-conf.com.ua" ®
©2024 Perfect Publishing ®
©2024 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES

1. ***Zaviryukha P. D.*** 11
RESULTS OF CREATION OF SELECTION-VALUE FORMS POTATOES BY THE METHOD OF INTERVARIATE HYBRIDIZATION
2. ***Тіцький В. Б., Турак О. Ю.*** 18
УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ СИСТЕМИ ЖИВЛЕННЯ РІПАКУ ОЗИМОГО В УМОВАХ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
3. ***Цицюра Я. Г.*** 22
ЗАСТОСУВАННЯ РЕДЬКИ ОЛІЙНОЇ ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ СТРУКТУРИ ГРУНТУ

BIOLOGICAL SCIENCES

4. ***Aliyeva N., Naghiyev F., Mamedov I., Ganbarov Kh.*** 32
ANTIMICROBIAL ACTIVITIES OF POLYFUNCTIONAL PYRIDINES

MEDICAL SCIENCES

5. ***Nadzhimitdinov O. B., Isakova Sh. I.*** 37
X-RAY NEGATIVE NONPALPABLE BREAST CANCER
6. ***Usmanova D. D., Kambarova D. N.*** 41
INFLUENCE OF THYROID HORMONES IN PATIENTS WITH HYPOTHYROSIS AND CHRONIC MIGRAINE
7. ***Бакун О. В., Балюк С. А.*** 44
СЕРІЯ КЛІНІЧНИХ ВИПАДКІВ ВАГІТНИХ З ЛЕГКИМ СТУПЕНЕМ ІНФІКУВАННЯ COVID-19 ТА ОЗНАКАМИ ТЯЖКОЇ ПЛАЦЕНТАРНОЇ НЕДОСТАТНОСТІ
8. ***Бакун О. В., Верещагін О. С.*** 51
ВПЛИВ ОРАЛЬНОЇ КОНТРАЦЕПЦІЇ У ПАЦІЄНТОК З ГЛИБОКИМ ЕНДОМЕТРІОЗОМ ТА АДЕНОМІОЗОМ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)
9. ***Бакун О. В., Кошелап А. М.*** 60
БЕЗПЕЧНІСТЬ ЛАПАРОСКОПІЧНОЇ ХІРУРГІЇ В ЛІКУВАННІ ЕНДОМЕТРІОЇДНОГО РАКУ ТІЛА МАТКИ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)
10. ***Бакун О. В., Сеник О. В.*** 72
ХРОНІЧНИЙ ЕНДОМЕТРИТ ПІСЛЯ ГІСТЕРОСКОПІЧНОЇ ПОЛІПЕКТОМІЇ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)
11. ***Ковалик Т. В., Андрусяк О. В.*** 80
АУТОІМУННИЙ ГЕПАТИТ

12. ***Козловська І. М., Іфтодій А. Г., Безерко Т. М., Горячко К. І., Опаєц Ю. Г.*** 83
ВИКОРИСТАННЯ СОРБУЮЧИХ ПОВ'ЯЗОК ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ТРОФІЧНИХ ВИРАЗОК
13. ***Набєєва Е. Р., Гуменюк А. М., Шевчук О. О., Подолян В. О., Смотрицька Т. В.*** 89
ПСИХОТЕРАПІЯ НА ОСНОВІ MDMA ПРИ РЕЗИСТЕНТНОМУ ДО ЛІКУВАННЯ ПОСТТРАВМАТИЧНОМУ СТРЕСОВОМУ РОЗЛАДІ (ПТСР)
14. ***Рева Т. В., Мандрик О. Є., Дягель Н. С.*** 93
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ТА ЛІКУВАННЯ ХВОРИХ НА ХОЗЛ У ПОЄДНАННІ З COVID-19

PHARMACEUTICAL SCIENCES

15. ***Yaremenko V. D., Kobzar N. P., Perekhoda L. O., Kononenko V. O.*** 99
SEARCH FOR POTENTIAL AFI IN A SERIES OF DERIVATIVES OF 1-4-METHYL-5,7-DICHLORO-9-HYDRAZINOACRIDINES USING IN SILICO TECHNOLOGIES

CHEMICAL SCIENCES

16. ***Ткач В. В., Кушнір М. В., Понич Л. І., Петрусяк Т. В.*** 103
ЧОТИРИ КОМБІНОВАНІ ХІМІКО-МАТЕМАТИЧНІ ЗАВДАННЯ В БРАЗИЛЬСЬКОМУ СТИЛІ НА ТЕМУ НІМЕЦЬКОЇ НАРОДНОЇ ПІСНІ

TECHNICAL SCIENCES

17. ***Bezvesilna O., Galitsky V., Grynevych M., Tolochko T.*** 112
EXPERIMENTAL RESULTS OF A TRANSFORMER GRAVIMETER
18. ***Gumen O., Selina I., Borovets D.*** 123
COLOR WHEEL IN THE CONTEXT OF ENGINEERING COMPUTER GRAPHICS
19. ***Zherdetskyi V., Gurbych O.*** 128
BREAST CANCER DETECTION
20. ***Безбабічева О. І., Вербицький К. І.*** 137
BIM-ТЕХНОЛОГІЇ: ПЕРСПЕКТИВА ТА МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ НАПРЯМУ «МОСТИ І ТРАНСПОРТНІ ТУНЕЛІ»
21. ***Безотосний Д. К.*** 140
ВЗАЄМОДІЯ ТА МОДЕЛЮВАННЯ В ЕКОСИСТЕМАХ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: ВІД ПРИРОДНИХ ОСНОВ ДО ІНЖЕНЕРНИХ ЗАСТОСУВАНЬ
22. ***Маковецька О. О., Здрок О. В.*** 144
ВПЛИВ ЧОРНОЇ МЕТАЛУРГІЇ НА НАВКОЛИШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

23. ***Парнета О. Б.*** 154
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ МОНОЛІТНИХ І ЗБІРНИХ ФУНДАМЕНТІВ МІЛКОГО ЗАКЛАДАННЯ
24. ***Підлипний Ю. В., Герц О. О., Кушнірук О. І.*** 158
МАТЕМАТИЧНА ГРАМОТНІСТЬ ДЛЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В ГАЛУЗІ ВИРОБНИЦТВА ТА ТЕХНОЛОГІЇ
25. ***Романюк О. Д., Романюк Я. О., Поліщук В. Ю.*** 162
МЕТОД ОПТИМІЗАЦІЇ МАС ЗУБЧАСТИХ КОЛІС МЕХАНІЧНИХ ПЕРЕДАЧ НА ЕТАПІ ПОПЕРЕДНЬОГО ПРОЕКТУВАННЯ

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

26. ***Матеїк Г. Д., Кіліштоф І. Р.*** 169
ПРИРОДА ЗВ’ЯЗКІВ АТОМІВ У ТВЕРДИХ ТІЛАХ

ARCHITECTURE

27. ***Черніков К. Г.*** 174
РЕВОЛЮЦІЙНЕ ВИКОРИСТАННЯ ДРОНІВ У БУДІВНИЦТВІ: ВІДНОВЛЮЮЧИ ВИСОТИ
28. ***Якубовський В. Б., Гвоздевич Д. Б.*** 184
ФОРМУВАННЯ АРХІТЕКТУРИ МИСТЕЦЬКИХ ЦЕНТРІВ (НА ПРИКЛАДІ МІСТА ЛЬВОВА)

PEDAGOGICAL SCIENCES

29. ***Wei Lintao, Hlushenko I., Hlushenko V.*** 190
THE SPECIFICS OF DEVELOPING PERFORMING AND PEDAGOGICAL ARTISTRY IN FUTURE MUSIC EDUCATORS
30. ***Бровко К. А.*** 196
ІКТ ЯК КАТАЛІЗАТОР ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ ДО ВИВЧЕННЯ ІМ
31. ***Величко Л. П.*** 199
МЕТОДИЧНІ ОРІЄНТИРИ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ХІМІЇ
32. ***Войцехівська Н. Є.*** 203
ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНОЇ ПЛАТФОРМИ, ЯК ІННОВАЦІЙНОЇ ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ ФІЗИКИ І АСТРОНОМІЇ
33. ***Крукевич Л. Я.*** 209
ЗНАЧЕННЯ АКРЕДИТАЦІЇ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ
34. ***Мамцева І. О.*** 212
ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

35. ***Ніколенко Л. М., Чаус В. А.*** 218
STEM-ПІДХІД У НАВЧАННІ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
36. ***Підлипняк І. Ю., Гій К. В.*** 223
ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ
37. ***Савчук О. П.*** 231
ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ «БЖД» ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ
38. ***Тішкіна І. А.*** 238
РОБОТА З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ НА УРОКАХ СОЛЬФЕДЖІО
39. ***Цю Ченчжуан*** 244
АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНІ ВПРАВИ В АСПЕКТІ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ ЧУТЛИВОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
40. ***Черномор Н. М.*** 251
ФОРМУВАННЯ УЧНЯ-ЧИТАЧА, ЗДАТНОГО ДО ІНТЕРСУБ'ЄКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ
41. ***Шак О. Є.*** 257
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФІЛОСОФІЇ STEM-ОСВІТИ
42. ***Шестопалова І. О.*** 265
ОСОБЛИВОСТІ І ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

43. ***Котляр Л. І., Бондаревич С. М., Дащенко О. І., Антонова К. Ю.*** 270
ПРОБЛЕМА ВПЛИВУ ФЕНОМЕНУ МОРСЬКОГО ПІРАТСТВА НА ПСИХІЧНИЙ СТАН МОРЯКІВ
44. ***Кочнєва Є. Є.*** 275
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ САМОПІЗНАННЯ НА ОСОБИСТІСТЬ ПІДЛІТКА
45. ***Михайлюк С. С., Давидов П. Г.*** 277
ПСИХОЛОГІЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ РОБОТИ ЛІКАРЯ З РІЗНИМИ ПСИХОТИПАМИ ПАЦІЄНТІВ
46. ***Шиделко А. В., Яремко М. Р.*** 283
ВАЖЛИВІСТЬ СЕНСУ ЖИТТЯ ЛЮДИНИ: В. ФРАНКЛ, Е. ФРОММ

ART

47. ***Касьяненко К. М., Краснова М. Є.*** 288
ВІЗУАЛЬНІ СКЛАДОВІ СОЦІАЛЬНОГО ПЛАКАТУ

48. ***Кривошеєва В. І.*** 292
РОЛЬ ПЛЕНЕРУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ДИЗАЙН»

HISTORICAL SCIENCES

49. ***Saraieva O. V.*** 295
AESTHETIC EXPERIENCE AND AESTHETIC OBJECT IN THE WORKS OF MIKHAIL STARITSKY

50. ***Громік О. В.*** 300
АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР ТРАНСФОРМАЦІЙ СВІТОГЛЯДНИХ СИСТЕМ ЯПОНЦІВ В ЕПОХУ ТАЙШЬО

PHILOLOGICAL SCIENCES

51. ***Ahmadova Vusala Ziraddin, Mammadova Gulnaz Sayad, Ismayilova Gulnur Nuraddin*** 303
AS A COMPLEX KNOWLEDGE TO PHILOLOGY; AS A COMPLEX OF SCIENCES

52. ***Hubina O.*** 310
LINGUISTIC PRAGMATICS AS A COMPONENT OF TRANSLATION STUDIES

53. ***Myzyn T. O.*** 315
SEMANTIC CHARACTERISTICS OF THE TOURISM SPHERE TERMS

54. ***Велика А. М., Біленька Л. В.*** 321
ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНА ГРУПА «EMOTIONS» В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ (НА МАТЕРІАЛІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛ)

55. ***Давиденко А. О.*** 325
ГРАМАТИЧНІ АСПЕКТИ ПЕРЕКЛАДУ ЮРИДИЧНИХ ТЕКСТІВ

56. ***Демьянюк А. А., Исаев Хуршуд Байрам оглу*** 328
ПРОЦЕСС ПЕРЕВОДА С ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ ТОЧКИ ЗРЕНИЯ

57. ***Ємельянова Д. В.*** 335
КОГНІТИВНО-ПРАГМАТИЧНИЙ АСПЕКТ ВИКЛАДАННЯ ГРАМАТИКИ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ

58. ***Лахай А. Я.*** 343
УРОКИ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ: ТВОРЧІ ПІДХОДИ ТА НЕСТАНДАРТНІ МЕТОДИ

PHILOSOPHICAL SCIENCES

59. ***Безродний А. Г.*** 346
ФІЛОСОФСЬКІ ВИТОКИ ТЕОРІЇ САМОЗАРОДЖЕННЯ ЖИТТЯ

60. ***Захарчук О. А.*** 350
ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ ПОГЛЯДИ ДІТРІХА ФОН ГІЛЬДЕБРАНДА

ECONOMIC SCIENCES

61. ***Drozd S. A.*** 354
IN THE MODERN WORLD, THE ESSENCE OF HUMAN CAPITAL

62. ***Богацька Н. М., Мілер Л. М.*** 360
АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РОЗДРІБНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

63. ***Гаврилко О. С.*** 367
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК ОДИН ІЗ ТРЕНДІВ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

64. ***Драєвська Я., Тараненко А.*** 371
ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

65. ***Мартинюк У. А.*** 377
ВПЛИВ ІННОВАЦІЙ НА РИНОК ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ

66. ***Пікульський О., Коптєв Б., Новіцька А.*** 381
ВОЄННО-ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ, ОБГРУНТУВАННЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ТА ПЕРСПЕКТИВ В КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ ЗАКУПІВЕЛЬ СИЛ ОБОРОНИ

67. ***Пішеніна Т., Ющенко А.*** 398
РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОДІ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

68. ***Потапова Н. М.*** 402
РОЗВИТОК СУЧАСНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

69. ***Савинець Є. М.*** 410
МАРКЕТИНГОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА, ЇЇ РОЛЬ ТА ВАГОМІСТЬ

70. ***Солоненко Ю. В., Ткачук А. В.*** 414
АНАЛІЗ СТАНУ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

71. ***Ткаченко І. П., Ковтун-Брагар М. В.*** 418
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ НА АТ «ГІДРОСИЛА»

LEGAL SCIENCES

72. ***Medvedska V.*** 425
COMBATING DOMESTIC VIOLENCE AGAINST WOMEN: THE EXPERIENCE OF THE UNITED ARAB EMIRATES

73. ***Бабікова О. С., Максименко С. О.*** 429
ПРЕДМЕТ КОНТРАБАНДИ ТОВАРІВ (СТ. 201-3 КК УКРАЇНИ)
74. ***Журба К. Р., Симоненко Н. О.*** 434
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ЗМІН У ЗАКОНОДАВСТВІ ЩОДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗҐВАЛТУВАННЯ
75. ***Зубцов О. О.*** 437
МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗНИЩЕННЯ АБО ПОШКОДЖЕННЯ РОСЛИННОГО СВІТУ
76. ***Козлюк М. В., Бабікова О. С.*** 442
ДО ПИТАННЯ ПРО ОБ’ЄКТ ПРЕДСТАВНИЦТВА В СУДІ БЕЗ ПОВНОВАЖЕНЬ (СТ. 400-1 КК УКРАЇНИ)
77. ***Черних Т. О., Пустовий О. О.*** 448
ПСИХОЛОГІЧНА ТА СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ, ЯК ПЕРШОЧЕРГОВІ ЗАХОДИ ПРОФІЛАКТИКИ ВІКТИМІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВНАСЛІДОК РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

УДК: 372+372.6+491.79

ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Підлипняк Ірина Юріївна
к.п.н., доцент
Гій Крістіна Володимирівна
студентка
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини
м. Умань, Україна

Анотація: стаття присвячена формуванню мовленнєвої компетентності в дітей старшого дошкільного віку засобами художньої літератури. Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти, визначається така освітня лінія, як «Мовлення дитини», що фокусується на оволодінні культурою мовлення та спілкування в цілому, елементарними правилами спілкування, користуванні мовленням у різних видах діяльності.

Основними складовими процесу формування мовленнєвої компетентності є такі: звукова культура мовлення; граматична правильність мовлення; словникова робота; монологічне та діалогічне мовлення. Мовленнєва компетентність є необхідною умовою для подальшого успішного навчання та формування особистості.

Художня література здійснює неабиякий уплив на розвиток особистості дитини та її мовлення, сприяє розвитку мислення, комунікативних навичок, формує уявлення про добро та зло і світ загалом. Використання художньої літератури є одним із пріоритетних напрямів художньо-мовленнєвого розвитку дітей.

Ключові слова: мовленнєва компетентність, художня література, мовлення дитини, діти старшого дошкільного віку, засоби.

Постановка проблеми. Адаптація дитини до навколишнього світу та її соціалізація неможлива без використання мови як головного інструмента пізнання. Відтак мовлення як певний спосіб вираження мови передбачає сформованість фонетичної, лексичної, граматичної та синтаксичної складової. Відповідно до Національної доктрини розвитку особистості, гармонійний розвиток дитини передбачає формування мовленнєвої компетентності, оскільки вона є важливою для пізнавального розвитку дітей та соціальних досягнень, є основою особистісної культури.

Проблемою формування мовленнєвої компетентності дошкільників займалися: А. Капська, О. Карпенко, Р. Мартинова, Л. Мацько, О. Мурашов, Г. Сагач, Л. Скуратівський та ін. Особливості мовленнєвого розвитку досліджували А. Богуш, Л. Калмикова та ін.

Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні формування мовленнєвої компетентності в дітей старшого дошкільного віку засобами художньої літератури.

Виклад основного матеріалу. Мова є важливим інструментом адаптації та соціалізації особистості. Старший дошкільний вік є сенситивним для мовленнєвого розвитку дітей, оскільки саме в цей період поповнюється словниковий запас, поглиблюється розуміння семантичного значення слова, розвивається мовлення, здатність послідовно та логічно висловлюватись. Компетентність як сукупність відповідних умінь та навичок є основою для гармонійного розвитку особистості. Мовленнєва компетентність є важливою складовою адаптації та соціалізації дитини.

Відповідно до Базового компонента дошкільної освіти, визначається така освітня лінія, як «Мовлення дитини», що фокусується на оволодінні культурою мовлення та спілкування в цілому, елементарними правилами спілкування, користуванні мовленням у різних видах діяльності. Основними складовими процесу формування мовленнєвої компетентності є такі: звукова культура мовлення; граматична правильність мовлення; словникова робота; монологічне та діалогічне мовлення.

Мовленнєва компетентність – здатність дитини продукувати свої думки, враження тощо в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання за допомогою вербальних і невербальних засобів. Вона об'єднує фонетичний, лексичний, граматичний, діалогічний, монологічний складники та засвідчує їх взаємозалежність і взаємозумовленість [1]. Розвиток мовленнєвої компетентності є головною метою навчання дітей старшого дошкільного віку рідної мови, за допомогою зв'язного мовлення дошкільники мають можливість спілкуватися з однолітками та дорослими. Мовленнєва компетентність є необхідною умовою для подальшого успішного навчання та формування особистості.

Однією з важливих умов комунікативного розвитку дітей є забезпечення сприятливого середовища. Плануючи мовленнєву діяльність дітей, варто організувати в групі мовленнєве розвивальне середовище – це забезпечення доброзичливої атмосфери, де дитина має право на мовленнєву активність, довіру, помилку. До розвивального середовища належать:

– книжковий куточок, що має динамічний характер, а полиці поповнюються відповідно до тематики книжками з казками, оповіданнями, віршами;

– центр сюжетно-рольових ігор, у якому діти мають змогу відтворити набутий досвід спілкування в різних життєвих ситуаціях;

– куточок театралізованих ігор – тут діти виявляють творчі здібності, тренують діалогічне та монологічне мовлення, здійснюють театралізацію казок;

– куточок усамітнення містить ілюстративний матеріал, іграшки, тут діти мають змогу поспілкуватись із кимось чи побути на самоті [3].

Художня література здійснює неабиякий уплив на розвиток особистості дитини та її мовлення, сприяє розвитку мислення, комунікативних навичок, формує уявлення про добро та зло і світ загалом. Використання художньої літератури є одним із пріоритетних напрямів художньо-мовленнєвого розвитку дітей та передбачає систематичну роботу. У своїй роботі вихователь може використовувати художні твори на заняттях, поєднуючи різні компоненти

мовлення. Для ефективного проведення занять із ознайомлення з художньою літературою потрібно дотримуватися структури проведення заняття.

Структура заняття з використанням літературних творів:

– вступна бесіда, пригадування приказок, прислів'їв;

– читання оповідання (уточнення та пояснення слів), розгляд ілюстрацій;

– повторне читання оповідання;

– морально-етична бесіда;

– ігрові ситуації, визначення морального правила [2].

Формування мовленнєвої компетентності дітей старшого дошкільного віку засобами літературної діяльності передбачає дотримання таких принципів:

1. Принцип природовідповідності. Всі правила виховання та навчання дітей мають паралелі з природою, адже в природі все проходить своєчасно. Все, що необхідне для вивчення, має бути структурованим і вивчатися відповідно до певного вікового періоду.

2. Принцип культуровідповідності передбачає розвиток мовленнєвої компетентності засобами літератури та через культурні надбання народу. Виховання має тісний взаємозв'язок із культурним надбанням народу. Зазначений принцип повинен застосовуватись у різних сферах життя людини.

3. Принцип особистісного розвитку передбачає, що кожна методика має містити в собі арсенал усіх необхідних впливів, аби вихователь міг забезпечити психологічний комфорт засобами мовленнєвої практики, створити такі умови для дитини, щоб заняття були цікавими, очікуваними і бажаними. Цей принцип є важливим для всебічного розвитку розумових та фізичних здібностей, духовних якостей [4].

4. Принцип наочності є одним із важливих принципів. Застосування наочного матеріалу надає можливість мобілізувати психічну активність дітей, піднести зацікавленість дітей заняттям, переводити свідому увагу в підсвідому, знижувати втому, підвищувати рівень творчої уяви тощо. Завдяки наочності діти краще засвоюють мовний матеріал [5].

У Базовому компоненті дошкільної освіти мовленнєвий розвиток дитини виділено в окрему освітню лінію «Мовлення дитини». Саме цей напрям є одним з пріоритетних у випускника дошкільного закладу і показує рівень засвоєння дитиною культури мовлення та спілкування в цілому, а також елементарних правил користування мовленням у різних видах своєї діяльності.

Складовими змісту роботи з мовленнєвої компетентності старшого дошкільника за освітньою лінією «Мовлення дитини» є:

– звукова культура мовлення;
– граматична правильність мовлення (граматика); ·
– словникова робота (словник); ·
– зв’язне монологічне і діалогічне мовлення.

У сучасній редакції мовленнєву компетентність характеризують як здатність дитини виражати в будь-яких формах мовленнєвого висловлювання свої думки, враження, звернення за допомогою невербальних та вербальних засобів. Тобто мова розглядається як засіб зв’язку для отримання інформації від конкретно-чуттєвого до понятійно-абстрактного. Саме дошкільний вік є тим сприятливим віковим періодом для навчання мови особистості.

Зміст освітньої лінії «Мовлення дитини» ґрунтується на цілісному підході до формування мовленнєвої компетентності як одного із головних чинників і умови розвитку та становлення особистості старшого дошкільника. Тому при плануванні та проведенні мовленнєвих занять потрібно враховувати не менше 3 вищеназваних складових, чергуючи їх між собою [2].

У мовленнєвій компетентності старшого дошкільника виділяють такі компетенції: ·

– Фонетична компетенція полягає у правильній вимові всіх звуків та звукосполучень мови згідно з її орфоепічними нормами, а також добре розвинений фонематичний слух, що дозволяє поділяти фонеми; володіння інтонаційними засобами виразності мовлення такими як: сила голосу, логічні наголоси, темп). ·
– Граматична компетенція дозволяє неусвідомлено вживати

граматичні форми мови згідно норм і законів граматики (число, рід, відмінок, клична форма тощо), чуття граматичної форми. ·

– Лексична компетенція відповідає за наявність запасу слів у межах певного вікового періоду, здібність до точного використання лексем, адекватне вживання образних виразів, прислів'їв, приказок, фразеологічних зворотів. ·

– Діамонологічна компетенція полягає в розумінні зв'язного тексту, вміння звертатись із запитаннями до співрозмовника та відповідати на подані питання, вміння розпочинати розмову та підтримувати її, а також складати різні види розповідей. ·

– Комунікативна компетенція – це остаточний результат сформованості мовленнєвої компетентності, коли на практиці дитина комплексно застосовує мовні і немовні засоби з метою комунікації, спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях, уміння орієнтуватися в ситуації спілкування, ініціативність спілкування.

Мовленнєву компетентність потрібно формувати в дітей вже з раннього віку, й основним завданням вихователів є мовленнєва підготовка малюка до школи, щоб він освоїв відповідні мовленнєві знання, навички та вміння, які будуть необхідні для спілкування [4].

Прийоми і зміст роботи з дітьми в цьому напрямі залежать від їхніх вікових особливостей. Наприклад, для дітей третього року життя важливим є використання різних режимно-побутових процесів, під час яких педагог, спілкуючись з малюками, повинен називати предмети, дії та їхні характеристики – «круглий м'яч», «повітряна кулька» тощо; потрібно навчити дітей супроводжувати свої дії мовленням – «Чищу зуби», «Читаю книжку»; навчити дітей звертатися до однолітків і дорослих із пропозиціями чи проханнями – «Давай подивимось мультфільм», «Давай пограємось іграшками», «Почитай, будь ласка, казку».

Мовленнєві завдання у роботі з дітьми старшого дошкільного віку значно ускладнюються. На п'ятому році життя уявлення дитини про діяльність людей, про навколишнє середовище значно розширюються, у дитини з'являються нові

теми для спілкування з дорослими та однолітками, постає потреба погодити умови гри, скоординувати трудові дії. Тому основну увагу потрібно приділяти розвитку монологічного й діалогічного мовлення, формувати навички культури мовлення (привітатися, ввічливо звернутися, подякувати, попрощатися тощо) [2].

Діти шостого року життя повинні навчитись граматично правильно, чітко та виразно висловлювати свої думки. Вихователь повинен звертати особливу увагу на помилки в мовленні дітей під час повсякденного спілкування. Для дітей, які неправильно вживають граматичні форми, припускаються помилок у вимові звуків, проводять спеціальні ігри та вправи на їх виправлення. Для формування правильного темпу мовлення, закріплення вміння керувати силою голосу з дітьми вивчають лічилки та скоромовки. Особливої уваги потребує навчання дітей пояснювального описового мовлення. Словесні доручення є одними з найбільш ефективних прийомів при пояснювально-описовому мовленні (пояснити товаришу нову рухливу чи дидактичну гру, зміст малюнка, трудовий процес тощо).

Також формуванню мовленнєвої компетентності сприяє участь дітей в інсценуванні художніх творів, участь у театральних виставах тощо. Однією з умов удосконалення мовленнєвої компетентності та успішної підготовки дитини до школи дитини є заохочування щодо мовленнєвих досягнень, адже саме це буде підтримувати емоційний стан дитини та надавати впевненості старшому дошкільнику в своїх силах [3].

Висновки. Розвиток мовлення дітей є пріоритетним завданням підготовки дітей до суспільного життя, а також пізнання оточуючого світу. Мовленнєва компетентність – це готовність правильно та відповідно до обставин використовувати мову в різних ситуаціях, застосовуючи при цьому мовні та немовні засоби виразності. Мовленнєва компетентність є необхідною умовою для подальшого успішного навчання та формування особистості дошкільника. Важливо організувати в групі мовленнєве розвивальне середовище для дітей. Велику увагу слід приділяти заняттям, що присвячені розвитку мовлення

засобами літературної діяльності. Використання художньої літератури є одним із пріоритетних напрямків художньо-мовленнєвого розвитку дітей та передбачає систематичну роботу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Базовий компонент дошкільної освіти: Наук. кер. Піроженко Т. О; авт.. кол.: Байєр О.М., Безсонова О.К., Брежнєва О.Г., Гавриш Н.В., Загородня Л. П., Косенчук О. Г. К.: Видавництво, 2021. 26 с. URL:https://pedpresa.com.ua/206188-bazovyj-komponent-doshkilnoyi-osvity-nova-redakcziya.html

2. Богуш А. М., Гавриш Н. В. Дошкільна лінгводидактика. К. : Вища шк., 2007. 542 с.

3. Богуш А. М., Гавриш Н. Оптимізація мовленнєвої роботи з дітьми в розвивальному середовищі дошкільного навчального закладу. *Дошкільне виховання*, 2012. № 10. С. 5–9.

4. Дідус І. Казка в системі мовленнєвого розвитку дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2018. № 5. С. 42–48.

5. Пасічник А., Бєлова В. Казка як засіб розвитку словесної творчості. *Дошкільне виховання*. 2009. №10. С.11–13.

6. Подліна С.В. Розвиток мовленнєвої компетенції. *Дошкільний навчальний заклад.* 2012. №1. С. 5–10.